

LAUSUNTO

Helsinki 06.11.2020

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNTA

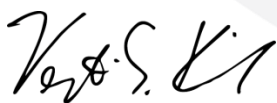
Viite: lausuntopyyntö 4.11.2020

Asia: HE 205/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritysten määräaikaisesta kustannustuesta annetun lain muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 230 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 70 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: lakimies Kirsi Väättäminen, kirsi.vaatamoinen@soste.fi, 040 839 7913

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle. Pyydämme kunnioittavasti valiokuntaa kiinnittämään huomiota seuraaviin yhdistysten ja säätiöiden kannalta keskeisiin seikkoihin.

Hyvä lähtökohta

On erittäin tärkeää, että sekä alkuperäisen kustannustukilain että nyt käsillä olevan lakiesityksen perusteluissa todetaan yksiselitteisesti myös liiketoimintaa harjoittavien yhdistysten ja säätiöiden kuuluvan yrityksen määritelmään ja siten myös kustannustuen piiriin. Tämä selvennys on välttämätön siksi, että aiempia koronatukia myönnettäessä lakeja sovellettiin virheellisesti sulkevalla järjestötuen ulkopuolelle vain sillä perusteella, että ne eivät ole yhtiöitä. Asia ei kuitenkaan ole vielä tällä ratkaistu.

Käytännössä esiin tulleita pulmia

Käytännössä kustannustukilakia sovellettaessa on ilmennyt tilanteita, jossa tukea hakemassa olleet yhdistykset ovat saaneet tukiviranomaisen asiakaspalvelussa hyvin epäselvää ja hämmentävää ohjeistusta. Sen perusteella ne ovat saaneet tuen soveltavuudesta virheellisen käsityksen ja jättäneet tuen hakematta, vaikka olisivat olleet siihen oikeutettuja. Toisaalta jotkin järjestöt ovat vastoin tahtoaan saaneet tukea jopa moninkertaisesti sen määrän, mikä laissa on tarkoitettu. Syynä on se, että laki ei perusteluineenkaan tuo esiin sitä, että tukia myönnettäessä on olennaista erottaa toisistaan järjestöjen liiketoiminta ja muu toiminta, eikä lain muotoilu ole erottelun tekemistä käytännössä mahdollistanut.

Ratkaisu

Uudistuksen yhteydessä tulee edelleen selventää sitä, miten lakia sovelletaan yhdistyksiin ja säätiöihin (jäljempänä myös "järjestöt"). Siksi lakia ja/tai sen perusteluja tulee vielä täydentää niin, että **kaikki seuraavat kolme kohtaa tulevat katetuiksi**

1) Laissa ja/tai sen perusteluissa tulee todeta nimenomaisesti (kuten käsillä olevassa lakiesityksen perusteluissa on jo tehtykin) että taloudellista toimintaa (käytännössä liiketoimintaa) harjoittavat yhdistykset ja säätiöt kuuluvat lain soveltamisalaan.

Perustelu: Suomen on noudatettava EU:n valtioneuvoston päätöksiä. Sen mukaan yrityksiä ovat kaikki toimijat, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa eli tarjoavat tavaroita tai palveluja markkinoilla. Yrityksiä ovat siten myös taloudellista toimintaa eli liiketoimintaa harjoittavat yhdistykset ja säätiöt. Tämä ei ole aina ollut tukiviranomaisille selvää, kuten edellä on jo todettu. Tulee myös ottaa huomioon, että käytännön työtä tekevät viranomaiset soveltavat Suomen lakia eivätkä hae ohjeistusta suoraan EU-oikeudesta. Siksi asia tulee ilmaista selvästi kansallisessa laissa.

2) Laissa ja/tai sen perusteluissa tulee myös todeta yksiselitteisesti, että yhdistykset ja säätiöt ovat yrityksiä ja kuuluvat lain soveltamisalaan ainoastaan taloudellisen toimintansa (eli käytännössä liiketoimintansa) osalta. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi kustannustukilain tarkoittamana

liikevaihtona on pidettävä vain järjestöjen taloudellisen toiminnan liikevaihtoa. Niiden ei-taloudellista toimintaa ei pidä yritystukia myönnettäessä huomioida lainkaan.

Perustelu: EU:n valtiontukisääntelyn mukaan ”Yksikkö, joka harjoittaa sekä taloudellista että muuta kuin taloudellista toimintaa, katsotaan yritykseksi ainoastaan taloudellisen toimintansa osalta” (Komission tiedonanto Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta valtiontuen käsitteestä, 2016/ C 262/01, kappale 10)

3) Lakiesitystä tulee muuttaa siten, että lakia käytännössä sovellettaessa on mahdollista tehdä edellä kuvattu erottelu järjestöjen taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan välillä (eli liiketoiminnan ja muun toiminnan välillä). Tämä tarkoittaa lakiin tehtävää lisäystä, jonka mukaan palkkakulujen huomiointi perustuisi tulorekisterin sijaan tuen hakijan omaan ilmoitukseen niissä tapauksissa, joissa hakija harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa.

Erottelu on mahdollinen liikevaihdon osalta (lakiesityksen 4§ 1mom 1-2 kohdat), koska liikevaihto arvioidaan verottajalta saatujen arvonlisäverotietojen ja hakijoiden tukihakemuksissaan antamien ilmoitusten perusteella. Verottajalta saatavat tiedot eivät siten kata muuta kuin taloudellista toimintaa ja tuen hakijat voivat jättää ei-taloudellisen toiminnan ilmoitustensa ulkopuolelle. Myös liiketoiminnan kulujen ja menetysten osalta (4§ 1 mom 4 kohta) erottelu onnistuu, koska tieto perustuu tuen hakijoiden omiin ilmoituksiin. Sen sijaan palkkakulujen osalta (4§ 1 mom 3 kohta) erottelu ei ole onnistunut eikä ilmeisesti onnistu jatkossakaan, jos lakitekstissä lukee entiseen tapaan, että tukea myönnettäessä huomioidaan ”yrityksen työntekijöiden palkkakulut tulorekisterin tietojen mukaan”.

Koska tulorekisterissä ei tehdä eroa järjestöjen taloudellisen (eli liiketoiminnan) ja ei-taloudellisen toiminnan palkkauskulujen välillä, tukiviranomainen on tukia myöntäessään joutunut ottamaan huomioon myös järjestöjen ei-taloudellisen toiminnan palkkauskulut, mikä on johtanut tukien ylimitoitukseen. Tuen hakijoiden ei ole ollut edes mahdollista hakea tukea tulorekisterin tietoa pienemmälle määrälle, koska hakemuslomake ei sitä ole sallinut. Lakiesityksessä tähän lainkohtaan (4§ 1 mom 3 kohta) esitetään lisäystä, jonka mukaan toiminimiyrittäjän palkkakulut perustuisivat hakijan omaan ilmoitukseen. Järjestöihin kohdistunut pulma ratkeaisi vastaavalla lisäyksellä, jonka mukaan palkkakulujen huomiointi perustuisi tuen hakijan omaan ilmoitukseen niissä tapauksissa, joissa hakija harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa.

Joustamattomat kulut

Kulukorvausten osalta lakiesitys perustuu siihen, että korvattaviksi tulisivat ne joustamattomat kulut, jotka yrityksen tulisi hoitaa, vaikka toiminnan volyyymi laskee. SOSTE haluaa tuoda esiin sen näkökohdan, että entuudestaan olemassa olevien velvoitteiden lisäksi myös merkittävästi pandemian takia kasvaneet joustamattomat kulut tulisi huomioida. Tällaisia ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveystaloudelliset suojavarusteet ja hygieniatarvikkeet. Pandemian takia niiden tarve ja niihin kohdistuneet kustannukset ovat moninkertaistuneet eikä niistä voi joustaa.